

In de Gentse haven worden de havenactiviteiten voor de bewoners van de kanaaldorpen deels gebufferd met landbouwgrond. De VLM introduceert er een nieuwe aanpak. In samenspraak met de gebruikers werkte ze een landschapsontwikkelingsplan uit.

De landbouwers werkten samen met de VLM plannen uit voor de inplanting van bijkomende kleine landschapselementen. Enkel bewezen na de vergadering dat zij al heel goed hun weg kennen in die plannen.

Vlaamse overheid is enthousiast

“In mijn functie bij de Studiedienst van de Boerenbond stond ik mee aan de wieg van het project ECO²”, vertelde Peter Van Bossuyt tijdens zijn toespraak. “Behalve dit gebiedsfonds voorziet het project ook de oprichting en begeleiding van agrobeheersgroepen en de ontwikkeling van bijkomende activiteiten door agro|aanneming. Het doet plezier om te zien hoe er al heel wat gerealiseerd werd op iets meer dan een jaar tijd. Dit project past in twee krachtlijnen uit de beleidsnota van minister Schauvliege, namelijk efficiëntie en effectiviteit.” De kabinetsadviseur vertelde dat de tijd voorbij is dat de overheid overal wat doet. De middelen moeten héél specifiek, gebiedsgericht ingezet worden. Het is ook een vooruitgang dat buffering niet per definitie door een bos ingevuld hoeft te worden, dat laat toe zuinig te zijn op landbouwgrond. De minister vindt het ook belangrijk dat de inplanting van bomen samen met de betrokkenen wordt bekeken en dat er niet meteen een plan opgelegd wordt. We moeten ook afstappen van het idee dat de overheid alles moet financieren. Wie mee van de realisatie profiteert, moet kunnen bewogen worden om mee te financieren. Een mooi landschap trekt bijvoorbeeld toerisme aan. De plaatselijke middenstand kan daarvan profiteren. “We moeten hier nu kijken hoever het bedrijfsleven wil meestappen. Er zijn vandaag al veel bedrijven die willen meestappen wanneer het over natuur gaat. Hier komt het erop aan om de voordelen van een mooier landschap in beeld te brengen. Wanneer aan een rij bomen de naam van een bedrijf gekoppeld moet worden, waarom niet?” Van Bossuyt wees eveneens op het belang voor het imago van de landbouw. Participatief werken is ook belangrijk. “Wanneer bewoners een boom – waaraan desnoods hun naam hangt – kunnen planten samen met hun kinderen, dan zullen zij zich veel meer betrokken voelen.”

En nu vooruit!

Leen Van Nieuwerburgh van VLM lichtte de komende campagne ter promotie van het gebiedsfonds toe. Op zondag 30 mei wordt er een Landschapsdag georganiseerd. Van mei tot juli loopt een peter-/meteractie. Geïnteresseerden kunnen het peter- of meterschap over een boom op zich nemen. Verder zal ECO² aanwezig zijn op grote evenementen in de streek. Een eigen campagnebeeld ‘Buffer boom(t)’ werd ontwikkeld. Men start ook met het benaderen van bedrijven. ECO² hoopt dat het ECO²-charter al in de tweede helft van juni gesloten zal kunnen worden tussen landbouwers, bewoners en bedrijven. Eens er middelen in het gebiedsfonds zitten, kunnen er met de landbouwers contracten gesloten worden. Het is de ambitie om al in oktober de eerste bomen te planten. Het onderhoud van de houtkanten en bomenrijen moet nadien ook mee bekostigd worden vanuit het gebiedsfonds.

Nadien werden de plannen getoond. Elk van de aanwezige landbouwers kende duidelijk heel goed de situatie rond zijn eigen percelen. Nu deze aanpak gestart is, lijkt het vreemd dat de overheid niet al eerder die waardevolle kennis benutte om tot betere plannen te komen.

– Patrick Dieleman

ECO² start met landschapsfonds in Gentse haven

De Gentse haven ontwikkelt zich langs beide zijden van het kanaal Gent-Terneuzen. Omdat de kanaaldorpen Rieme, Doornzele, Sint-Kruis-Winkel en Desteldonk erg dicht bij het kanaal liggen, moest het haven-RUP heel wat buffering voorzien. “Hier werd vijftien jaar geleden het begrip ‘koppelingsgebied’ geïntroduceerd”, vertelt burgemeester Eric De Wispelaere. Dat was toen een totaal nieuwe planologische term. Peter Van Bossuyt, die Vlaams minister van Natuur en Leefmilieu Joke Schauvliege vertegenwoordigde, beaamde dat de mogelijkheid om landbouw als buffer te gebruiken twintig jaar geleden niet aanvaard werd in de discussies rond de haven van Zeebrugge.

Koppelingsgebieden

“In de koppelingsgebieden onderscheiden we groene en gele zones”, licht Stefan De Brabander van VLM toe. “In de groene zones richt de overheid parken, bosbuffers en andere ecologische infrastructuur in. In ons luik van het project ECO² houden wij ons bezig met de inrichting van de gele zones. Die blijven landbouwgebied, maar ze moeten ook fungeren als afstandsbuffer voor de havenactiviteiten. We willen er in samenspraak met de boeren een visuele buffer creëren, met opgaand groen.”

De VLM probeert de verwachtingen van verschillende maatschappelijke groepen rond wonen en werken in een havencontext te verzoenen. De industrie wil een goed ondernemingsklimaat, maar streeft ook een goed imago na door goed nabuurschap. De bewoners zijn heel geëngageerd – na jarenlange actie tijdens het planningsproces. Zij wensen groene buffers. De landbouwers, die veel gronden verloren aan de havenuitbreiding, willen blijven boeren en dus zo weinig mogelijk grond verliezen door onteigening. ECO² ziet in deze situatie mogelijkheden voor een marktmodel. De maatschappelijke vraag naar buffering kan ingevuld worden door een aanbod vanuit de landbouw, namelijk landschapsbouw. “Om een markt te laten werken zijn er wel ook geldmiddelen

nodig. De landbouwers staan niet afkerig tegenover landschapsbouw, als er tenminste voorzien wordt in een billijke vergoeding. Wij zien mogelijkheden om middelen te vinden bij de bedrijven en de bewoners. Maar die markt bestaat nog niet, die komt er niet vanzelf. Wij willen de partijen bij elkaar brengen door ze met elkaar te laten spreken. Wij steken hier als VLM eigenlijk veel tijd in, maar dat is niet meer dan bij het onteigenen van gronden.”

De middelen zullen gedeeltelijk van de overheid komen. Dat kan via beheersovereenkomsten, maar de steun mag geen euro meer zijn dan wat de EU-beperkingen op staatssteun toelaten. Om aan een marktconforme vergoeding te komen wordt in overleg met de Koning Boudewijnstichting een gebiedsfonds opgericht. Om alles vlot te laten verlopen wil men burgers, bedrijven en landbouwers betrekken in het beheer.

Landschapsontwikkelingsplan

Sylvie Fosselle van VLM coördineerde de uitwerking van het Landschapsontwikkelingsplan (LOP). Voor de koppelingsgebieden van het Kluisendok (Doornzele en Rieme) werd een startvergadering georganiseerd. Een soortgelijke vergadering vond ook plaats aan de overzijde van het kanaal, voor de koppelingsgebieden van Doornzele en Sint-Kruis-Winkel. Die vergaderingen ontwikkelden zich tot landschapsateliers. De boeren, die allemaal op vrijwillige basis meewerkten, konden op de plannen aangeven welke mogelijkheden zij zagen om te voorzien in bomenrijen, knotbomen of andere aanplantingen. Nadien werd alles samengebracht en bekeken met de hele groep. “Vervolgens gingen wij de situatie ter plaatse bekijken en gingen we op bezoek bij de boeren thuis, om tot één plan te komen.” De VLM werkte driedimensionale beelden uit, waarmee ze de verwachte visuele effecten van het plan kan tonen. De slotsom is dat de landbouw, door te voorzien in 7000 meter bomenrijen, houtkanten en hagen de buffering van het geplande bos versterkt.